

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 4 K na leto. Posamezna številka stane 30 h. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. V Ljubljani, 15. maja 1918. Letnik XXXV.

Obseg: Bralcem »Kmetovalca« v slovo. — Dohodnina (osebni dohodninski davek) kmetovalcev. — Pazite na pravilno podkovanje in na pravočasno prekovanje konj. — Gnoj za žito in krmo. — Gojitev semena karfijskega. — Vzroki neplodnosti pri govedih. — Kdaj se apneni dušik trosi. — Vojne zadeve in naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — **Inserati.**

Bralcem »Kmetovalca« v slovo.

Od 1. številke »Kmetovalca«, ki jo je c. kr. kmetijska družba izdala 1. marca l. 1884., torej nad 34 let, sem bil njegov odgovorni in tudi dejanski urednik. Več kakor $\frac{3}{4}$ vsebine »Kmetovalca« dosedanjih 34 letnikov sem lastnoročno spisal.

S pričujočo številko sem odložil uredništvo lista, toda sotrudnik mu hočem, oziroma želim ostati, ne le še za kratko dobo svojega bodočega službovanja pri družbi, ampak tudi pozneje, dokler mi dá Bog potrebne telesne in duševne sposobnosti.

Naj se mi ne očitá neskromnosti, če trdim, da sem naredil v teku let »Kmetovalca« najboljšim strokovnim uradnim glasilom med vsemi, ki jih izdajajo avstrijske glavne kmetijske korporacije, saj se je celo v državnem zboru naš list stavil v zgled. 34letne izkušnje me pa uče, da do popolnosti lista še veliko manjka; predvsem sem bil pri spisovanju in uredovanju vobče premalo poljuden in nisem dovolj pogostokrat ponavljal, kar je za našega kmeta najbolj potrebno. Ta izkušnja me je med drugimi dovedla do izdajanja nove priloge »ABC«. Storjene napake prosim odpustiti; dobro voljo sem vedno imel, a končno nisem mogel posvetiti listu onega dela in časa, kakor bi bil želel, saj sem moral biti v prvi vrsti tajnik c. kr. kmetijske družbe in popreje skozi 30 let kmetijski potovalni učitelj.

Nihče mi ne more odrekati, da sem se s prepričanjem in z vso silo potegoval v listu za koristi kmeta, zlasti v zadnjih težkih letih, kar spričuje ogromno naraslo število prejemnikov lista in pa zamera pri upravnih in drugih oblastvih, ki sem si jo nakopal. Bil sem v

službi kmeta in ne birokracije, zato sem ponosen na zadovoljnost kmeta kot svojega gospoda, dočim mi je mržnja birokracije le v čast.

Ob odložitvi uredništva »Kmetovalca« smatram za prvo dolžnost se prav iskreno zahvaliti svojim sotrudnikom, zlasti najzvestejšim in najstarejšim, ki so gospodje: ravnatelj **Rihard Dolenc**, ravnatelj **Viljem Rohrmann** in c. kr. vinarski nadzornik **Bohuslav Skalicky**, ki je takorekoč kot urednik vinarskega dela lista ne malo pripomogel, če se je kranjsko vinarstvo glede kakovosti tako lepo razvilo.

Poslovim se z nujno prošnjo nakloniti mojemu nasledniku enako podporo vseh dobromiselnih tovarišev in slovenskih kmetovalcev sploh.

Kot agrarec najstrožje baže se poslovim neomadeževan od priznanja tistih, ki nimajo ljubezni do našega kmeta, ker nikdar nisem iz sebičnosti izdal zelene zastave kmetijskih bojevnikov, ki sem jo vsikdar s trdo pestjo držal v boju za razredne koristi kmetijskega stanu.

V LJUBLJANI, 1. maja 1918.

Gustav Pirc.

Dohodnina (osebni dohodninski davek) z ozirom na sedanje večje dohodke kmetovalcev, ki jih imajo zaradi prisilne, prekomerne odprodaje svoje živine.

Vsaka oseba, ki ima na leto skupnih dohodkov nad 1600 K, je zavezana svoje dohodke davčni oblasti naznaniti (fatirati), da se ji predpiše dohodnina,

kateri davek se tudi imenuje osebna dohodnina. Med kmetovalčeve dohodke se šteje tudi vrednost stanovanja v njegovi lastni hiši ter vrednost tistih njegovih domačih pridelkov, ki jih porabi zase in za svoje. Pri sedanjih denarnih razmerah ima kmetovalec kmalu 1600 K letnih dohodkov ter je potem podvržen dohodnini in je zavezan svoje dohodke naznaniti. Če kdo svojih dohodkov pravočasno ne napove in davčna oblast domneva, da presegajo 1600 K na leto, pa mu kar sama predpiše dohodnino, in če je višina predpisa krivična, nima potem obdavčenec pravice se pritožiti, ker je opustil predpisano naznanilo o svojih dohodkih.

Letos so pa razmere popolnoma izpremenjene, kajti kmetovalci so prisilno odprodali več svoje živine, kakor bi jo smeli v prilog svojega rednega gospodarjenja, živina ima visoko ceno in zato imajo kmetovalci razmeroma zelo visoke dohodke. Te izredne dohodke zaradi prisilne odprodaje prekomernega števila živine, pa davčna oblast ne sme upoštevati in *tisti kmetovalec, ki noče, da se mu pri predpisu dohodnine naredi krivica, mora svoje dohodke iz odprodaje živine pravilno naznaniti.*

Za odmero dohodnine je naznaniti letos pravočasno, najbolje takoj, dohodke iz lanskega leta, t. j. iz l. 1917.

Nastane tedaj vprašanje: **Kakšen dohodek od v l. 1917. prodane živine je naznaniti?**

Odgovor na to vprašanje je: Kmetovalec je dolžan le toliko dohodka iz odprodaje svoje živine naznaniti, kolikor bi ga v resnici imel, če bi obdržal vse pritikle (fundus instructus) svojega posestva, ki jih potrebuje za redno gospodarstvo v takih razmerah kakor so bile pred vojno. Med take pritikle kmetije se šteje tudi potrebna živina.

Kolikor je kmetovalec več živine odprodal, kakor je potrebuje za redno gospodarjenje, toliko je oškodoval svojo temeljno glavnico. **Ta večji dohodek iz odprodaje živine, oziroma to oškodovanje temeljne glavnice ni podvrženo dohodnini.**

Primer: Ti si posestnik kmetije z 20 ha njiv in travnikov, 5 ha pašnikov in 8 ha gozda, skupaj s 33 ha zemlje. Za redno gospodarjenje na tej kmetiji potrebuješ v navadnih razmerah naslednje število domačih živali, ki jo je ceniti po povprečni ceni z dne 1. januarja 1918, in sicer po primerno rejenem stanu:

6 krav po	1500 K	skupaj	9000 K
2 vprežna vola po	1800 K	"	3600 "
10 glav ml. govedi po	600 "	"	6000 "
25 prasičev po	300 "	"	7500 "
Skupaj			26100 K

Potemtakem bi znašala vrednost živine 1. januarja l. 1918., ki jo potrebuješ za redno gospodarjenje na svoji kmetiji 26.100 K.

Vsled prisilne prekomerne odprodaje živine si pa 1. januarja 1918 imel v svojih hlevih veliko manj živine, ki tudi ni bila dobro rejena, ki jo imaš ceniti po njeni resnični kakovosti. V hlevih si n. pr. takrat imel

4 krave po 1400 K	skupaj	5600 K
2 vprežna vola " 1800 "	"	3600 "
6 glav ml. govedi " 500 "	"	3000 "
5 prasičev " 300 "	"	1500 "
Skupaj		13700 K

Vrednost tvoje živine 1. januarja 1918 je torej znašala 13.7000 K, namesto kakor pri pravilnem gospodarjenju v rednih razmerah 26.100 K, torej si imel pri potrebnih gospodarskih pritiklinah, oziroma pri svoji temeljni glavnici, lansko leto 12.400 K izgube.

Lansko, t. j. 1917. leto si vsled odprodaje živine izkupil 14700 K
Prikupil si pa eno kravo za " 1350 "

Tvoj čisti dohodek pri živinskem prometu je tedaj znašal 13350 K

Temu čistemu dohodku moraš nasproti postaviti izgubo na potrebnih gospodarskih pritiklinah, oziroma na temeljni glavnici v znesku 12400 K

zato imaš napovedati davčni oblasti čisti dohodek pri odprodaji živine samo v znesku 950 K.

Davčna oblast ti torej ne sme dohodnine predpisati od resnično prejetega skupička za prodano živino, ampak le od resničnega čistega dohodka, ki bi ga imel, če bi bile razmere redne kakor pred vojno in ne bi bil prisiljen prekomerno število živine odprodati.

Opomnja: Ta način izračunjenja čistega dohodka iz odprodaje živine je upravičen po § 296. obč. drž. zakona, ki govori o lastnostih pritiklin, po § 159. odst. 3. davčnega zakona o dohodnini, ki govori o dobičku, ki prihaja iz odprodaje predmetov, ki tvorijo premoženjske predmete in po izjavi c. kr. finančnega ministra v državnem zboru.

Kmetovalci! Pri naznanjevanju svojih dohodkov in v prizivih proti krivično previsoko predpisani dohodnini se sklicujte na gori označene paragrafe in na merodajno izjavo finančnega ministra samega.

Pazite na pravilno podkovanje in na pravočasno prekovanje konj!

Zanemarjanje pri podkovanju konj je ena izmed najglavnejših napak, ki jih napravljajo lastniki konj. Načelo, da se mora konj prekovati vsaj vsakih deset ali dvanajst tednov, se tudi veliko premalo upošteva.

Konjska kopita, ki niso vsled prekovanja v pravem času porezana, postanejo predolga in vsled tega podkve prekratke. Posledica je, da konj stopa nekako po prstnih delih ali po prednji steni kopita, ali se pa mora opirati na boste petne stene, t. j. na peto. Pri prekratkih podkvih je seveda zadnja stena kopita, t. j. peta nezavarovana in se vsled tega kmalu obrabi. Nadaljna posledica temu so coklasta, t. j. ploščnata, široka kopita, ki jih tako pogostoma vidimo pri kmetijskih konjih.

Mnogi kovači premalo pazijo na ta pogrešek in premočno obrezujejo petne stene ter s tem naravnost prisilijo kopito, da postane ploščnato. Kopitna peta se namreč sme obrezovati le toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da podkev krepko in čvrsto leži na kopitu in da konj more pri hoji naravno polagati cel podkovan rob svojega kopita na tla. Le s takim umnim obrezovanjem in podkovanjem ohranimo zdrava, močna in pravilno oblikovana konjska kopita, pa tudi pravo lego kosti in členov v nogi, ki konju omogočijo dobro in neutrudljivo hojo. Podobe 4. do 9. nam kažejo napačna kopita in način, kako jih je porezovati, da dobijo pravo obliko in nogine kosti pravo lego. Podobe

same pojasneje vse, ne da bi jih bilo treba še posebej z dolгим razkladanjem pojasnjevati.

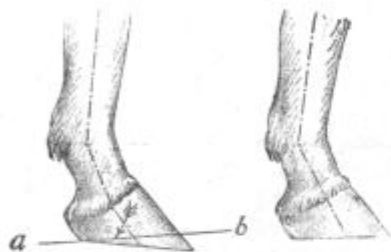
Pri ploščnatih, prepozno prekovanih kopitih so navadno robovi že krhki, podplatni del je ploščnat, strela sega do robov, oziroma sega še nižje kot so robovi in se skoraj dotika tal. To nam pojasni podoba 3. Podkovanje takih kopit je zelo težavno in še večš kovač mora previdno postopati, da kopita še bolj ne pokvari, ampak da jih spravi vsaj deloma zopet v red. Navadne podkve za taka pokvarjena kopita niti ne zadostujejo, ampak mora se zanje izbrati posebna vrsta podkev, ki omogočijo konju brezmučno hojo. Taka podkev mora biti široka in dolga, da ob-

ilovice. Ilovica vsrkava gnojnico, ki se izceja iz gnoja ter zabrani vsaj **največje izgube**. Kadar razvažas gnoj, razvozi ž njim vred tudi z gnojnico prepojeno ilovico in jo na gnojišču nadomesti z drugo.

2. Zabrani **pritok vode iz dvorišča in s streh**, kajti ona gnoj **izpera in izlužuje**, dočim dež ne škoduje.

3. Nakidaj gnoj enakomerno po gnojišču in ga sproti **trdno stlači**. Tako preprečiš prehitro razkrajanje gnoja in izgubo njegove **najdragocenejše gnojilne snovi, dušika**.

4. Če količkaj zmoresš **mešaj plasti od prsti med gnoj**. Prst vsrkava plinaste hranilne snovi, prepreči

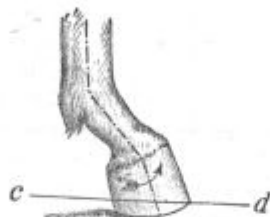
Podoba 3.

Spredaj predolga prstna stena kopita, ki da nepravilno lego kopitu in biclju. Tako kopito je v smeri črte a—b porezati, da se poravna v smeri pšice.

Podoba 4.

Kopito v pod. 3. pravilno porezano, zato je postala lega kopita in biclja pravilna.

Podoba 5.

Kopito s predolgo petno steno, ki jo je porezati v smeri črte c—d, da se uravna v smeri pšice.

Podoba 6.

Kopito v podobi 5. pravilno porezano, vsled česar sta dobila kopito in bicelj pravo lego.

Podoba 7. Konjska noga s kopitom, ki ima sprednjo steno notri zasukano. Črta e—f kaže smer, v kateri je tako kopito spredaj porezavati, da se v smeri pšice vunkaj zasuče.

Podoba 8. Popravljen kopito v podobi 7., čegar lega je pravilna postala.

jame celo kopito; da obvarujemo strelo pred poškodbami in jo potisnemo malo nazaj, vzamemo mostičasto podkev, ki je v petnem delu zvezana s poprečnim železom. Naravno so take podkve mnogo dražje od navadnih.

Pri vsakem podkovanju moramo na to paziti, da se podkev popolnoma prilagodi kopitu, ker samo taka ga obvaruje pred pokvarjenjem. To zopet dosežemo le na ta način, da konje podkujemo najpозnejše vsake tri mesece in takrat pustimo večjemu kovaču popraviti vse napake, ki so se prikazale v tej dobi. Če pa že prej opazimo kak pogrešek na kopitih, potem takoj h kovaču, da konja prekuje in odstrani nedostatek, ki nam provzroči lahko veliko škodo, če s pravilnim prekovanjem odlašamo. L.

Gnoj za žito in krmo!*)

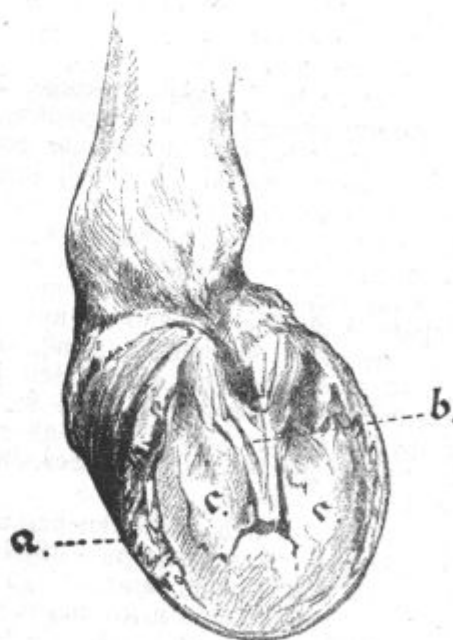
Vlažen in stlačen imej svoj gnoj,
da Ti na polju poplača Tvoj znoj!

Ker manjka umetnih gnojil, zato je skrbna in pravilna poraba hlevskega gnoja tem važnejša. Pa tudi hlevskega gnoja se sedaj veliko manj naredi, torej je toliko bolj potrebno preprečiti **izgube rastlinskih hranilnih snovi** iz gnoja in gnojnice.

Upoštevaj torej sledeča **pravila kako je ravnati s hlevskim gnojem**, ki se jih tudi **dejansko drži!**

1. Skrbi, da se **ne izgublja** (ne pronicajo) gnojilne snovi na gnojišča v tla. Če gnojišče ni neprodorno tlakano, navozi na njegova tla primerno plast

*) Ta spis nam je bil doposlan od deželnega kulturnega nadzorništva c. kr. namestništva štajerskega v Gradcu, ter ga nekoliko popravljenega tukaj zadovoljno objavimo. Uredništvo.

Podoba 9.

Ploščnato (coklasto) kopito. Robovi a so krhki in razdrapani. Strela b se dviga skoro že čez kopitove robove. Kopitovo podplato c je obrabljen, zato je tanjšo in vzbočeno.

izsuševanje gnoja in ga tako ščiti izgub hranilnih snovi.

5. Skrbi, da ostane gnojni kup **vlažen**. Polivaj ga večkrat, zlasti v suši, z gnojnico. Polivan gnoj ostane bolj sočen in bolj učinkujoč.

6. **Ne puščaj** ležati gnoja na polju v **majhnih kupih!** Kadar ga skladaš z voza, ga **takoj raztresi**

in podorji. Če ga ne moreš kmalu podorati, navozi ga rajši na velik kup, ki ga stlači in pokrij s prstjo. Rahlo nametan in nepokrit kup, se kmalu izpremeni v kupček, ker vsled razkrojitve skupaj pade in hitro izhlapevajo v zrak v plinaste snovi izpremenjene rastlinske hranilne snovi.

7. **Pregrešna zapravljenost** je, če se gnojnica izgublja (pronice) v tla gnojnične jame ali gnojišča. To je tako nespametno, kakor če bi od kuhanega mesa tečno juho proč zli. Gnojnica je dragocena in spada v neprodorno gnojnično jamo. Slednja je zlata jama kmetije. Na njivo ali na travnik napeljana gnojnica očitno pospeši rast rastlin.

8. Vsakojake odpadke gospodarstva in gospodinjstva, plevel, smeti, lesni pepel, žaganje itd., zbiraj na kompostnem kupu, vmes pa stavi od časa do časa plasti prsti. Kompostni kup polivaj večkrat z gnojnico ter ga vsaj dvakrat na leto prekoplji in preobrne. Kompost je dragocen gnoj za vrt in travnik. **Kompost je hranilna pušica (sparovček) kmetije.** Vsako leto prični z novim kompostnim kupom. V drugem letu je kompost na kupu goden ter je za rabo.

Če se ravnaš po teh preprostih pravilih, narediš več in boljšega gnoja. Posledica bodo večji pridelki; več žita, več krme!

Gojitev semena karfijola.

Karfijol ali cvetno zelje je izmed najbolj čislanih zelenjadnih vrst, zahteva pa zelo dobro obdelane, močno gnojne in rahle zemlje, ako naj dobro uspeva. Vrste karfijola delimo navadno v dvoje glavnih oddelkov, t. j. po času, kdaj nam prihajajo v korist. Zgodnje vrste, ki jih najprej posejemo v tople gredice, in sicer najboljše že meseca februarja ali marca, presadimo aprila ali maja, ko so sadike že dovolj krepke, na prosto in avgusta meseca imamo že prvo cvetno zelje. Ali pa posejemo seme poznega karfijola konci aprila ali maja na močno gnojne gredice, dokler se nam sadike dobro ne razrasejo in jih nato posadimo na prosto v rahlo, krepko zemljo in dobimo od njih pozno v jeseni lepe cvetne glave. V toplejših južnih krajih, na pr. na Primorskem, sejejo pozni karfijol šele julija ali avgusta v gredice in ga septembra, celo še oktobra presade na njivo, kjer rase celo zimo in ob ugodnem vremenu napravlja cvetje že januarja meseca, ob mrzlem pa šele marca.

Posajene sadike je treba v začetku parkrat dobro zaliti, da se laže primejo, pozneje pa karfijol ni tako občutljiv proti suši. Več trpi po mrazu, ki ga mnogo krat prav močno osmudi, medtem ko njegov sovrstnik brokeljni ali špargeljnovi zelje laže prenese tudi hujši mraz. Karfijol, kakortudi druge vrste zeljnatih rastlin je večkrat okopavati, da jih plevel ne zaduši in da ostane zemlja rahla. Sadike je saditi precej narazen, 40 do 50 cm, da se stebila bolje razvijajo. Paziti je tudi, da jih ne napadejo gosenice, ki jih lahko popolnoma obgrizejo in uničijo.

Toliko o gojenju karfijola za hrano.

Nič manj važno pa je dandanes vprašanje, kako si doma pridelamo seme te dragocene zelenjave? In v tem oziru je že marsikateri vrtnar doživel razočaranja, ko je pričakoval od doma vzgojenih rastlin pristno seme. Karfijol je namreč zelo občutljiva rastlina, ki le težko nastavi seme. Omenimo samo pri-

morske vrtnarje, posebno na Goriškem in v tržaški okolici, ki se leta in leta že bavijo s pridelovanjem raznih semen in med temi tudi karfijola, pa se jim vendar leto za letom ti poskusi vsaj deloma ponesrečijo. Karfijol spada namreč med one križnice, ki se sicer oplodijo tudi z lastnim prahom, toda najrajši še s tujim. In to je vzrok, zakaj tako težko nastavijo lastno pristno seme, ampak se najrajši „razbastardajo“, t. j. oplodijo s prašniki tujih križnic in dajo seme, iz katerega dobimo karfijol, ki se več ali manj razlikuje od prvotne rastline. Razentega zahteva ob cvetju jasno, suho vreme, ker ob dežju in vlagi le težko zaplodi seme.

Iz tega vzroka sadijo gojitelji semena karfijol le v take lege, kjer v bližini ne rasejo podobne križnice, posebno ne vrste drugega karfijola in ne brokelj. Razentega si pomagajo še na ta način, da sade karfijol v prostore, ki so pokriti s steklom ali pa pokrijejo vsako posamezno rastlino s tulom ali organtomom, da ne pridejo razne žuželke, ki bi jih lahko oprale s tujim plodnim praškom. To je tudi vzrok, zakaj je bilo že v mirnem času seme karfijola tako drago, po 200 do 300 kron kilogram, a sedaj v vojni celo po 1500 kron in na pr. v Nemčiji še po 3000 kron za kilogram.

Nemški vrtnarji v mirnem času niso gojili semena karfijola doma v Nemčiji, ampak najeli so zemljišča na južnem Francoskem in v Italiji, da so imeli gotovejši uspeh. V mrzlih severnih pokrajinah, ki so bolj vlažne, jim to navadno ni uspelo, ali pa le v nepopolni meri. In če nismo zabranili vsako oplojenjo po praških tujih vrst križnic, nismo nikdar gotovi, da bodo iz takega semena vzkile rastline tudi slične onim, od katerih pričakujemo seme.

Navadno izberemo jeseni tiste rastline, ki imajo najlepši cvet, previdno jih izkopljemo, po možnosti z zemljo vred, in jih shranimo v zračno, hladno klet, kjer pa ne sme zmrzovati. Spomladi presadimo rastline na njivo 60 do 80 cm narazen, kjer do julija zaplode seme. Pri takem postopanju pa segnijo čez zimo posebno v mrzlejših krajih mnogo najlepših rastlin.

Da se izognemo temu nedostatku, postopamo tudi na sledeči način:

Septembra meseca posejemo karfijolno seme na redko v gnojake. Ako nam rastline vzklijejo še pregosto, presadimo jih v druge gnojake primerno na redko, ki jih držimo odprte, dokler vreme to dopušča. Pozneje jih pokrijemo s steklenimi okni in uveljavimo vse pripomočke, da obvarujemo sadike pred mrazom in jih zdrave prezimimo. Po potrebi pokrijemo gnojake s slamo ali z deskami in jih obdamo z gnojem. Ne smemo pa zamuditi jih ob lepem vremenu prezračevati, zalivati jih pa le toliko, da nam ne vsahnejo. Paziti moramo tudi, da nam jih miši in drugi škodljivci ne pokončajo. Spomladi, kakorhitro nam vreme to dopušča, presadimo karfijolne rastline na prosto v dobro pripravljeno zemljo 50 do 60 cm narazen. Ko karfijol požene cvetne glave, izberemo tiste rastline, ki imajo najlepši cvet in ki se nam zde najprimernejše za seme, druge pa porabimo za hrano.

Ako potrebujemo samo malo rastlin za seme, jih posadimo pod kak zid, kjer imajo dovolj solnca in toplote ter so zavarovane pred vetrom. Vedno pa moramo upoštevati gori označene okolnosti, če nočemo dobiti semena, ki nam da slab karfijol. Znani so nam slučajji iz vrtnarstva v tržaški okolici, kjer si je vrtnar naročil iz Italije in

Nemčije dobre vrste karfijola in upal iz tega vzgojiti tudi pristno seme. Drugo leto je posejal doma pridelano seme, opazil pa je, da je zrasla iz istega vrsta karfijola, ki je bila le malo podobna prvotni rastlini in le redka je bila rastlina, ki je obdržala svoj prvotni značaj.

Navzlic temu je priporočati, naj si vrtnarji skušajo vzgojiti doma potrebno seme tudi te vrste zelenjave, ki je tako cenjena. Morda bodo razmere ob cvetju in okoliščine vsaj nekaterim ugodne, da pridelajo pristno karfijolovo seme. L

Važnost rudninskih hranilnih snovi za živali.

Splošno je znano, da je v sedanjih nenavadnih časih krma, ki jo moramo pokladati živini, pomanjkljiva glede vseh redilnih snovi, ki so potrebne živalskemu telesu. To pomanjkljivost skušamo deloma ublažiti z dodatkom rudninskih hranil, posebno s klajnim apnom in z živinsko soljo. Da ta dodatek h krmi res dobro učinkuje na zdravje in razvoj živine, so nam priča mnoga tozadevna poročila živinorejcev, ki se hvalijo z uspehi, ki jih dosežejo posebno s pokladanjem klajnega apna; živinske soli je itak težko dobiti.

Važnost ogljikovokislega in fosfornokislega apna ter soli na živalsko telo ostane pač neizpodbitna. Toda ne smemo zanemarjati tudi drugih rudninskih snovi, ki so ravnotako merodajne pri rašči živine, dasi jih živali potrebujejo le v manjših količinah. In sicer so to: natrij, kalij, magnezija in železo. Da more žival dobro uspevati, mora imeti vse te snovi na razpolaganje; kajti če primanjkuje le eno teh, se telo že ne more razvijati v redu. Ravnotako kakor pri stroju, ki ima mnogo zobčastih koles, ki segajo eno v drugo: če je pri kakem kolescu pokvarjen samo en zob, stroj že ne more več teči v redu, ako se celo popolnoma ne ustavi. Ravnotako je tudi s krmo in hranili v njej, ki jo pokladamo živini.

Morda bo kdo pripomnil: „Saj v krmi se itak nahajajo vsa potrebna hranila in tudi rudninske snovi, drugače bi naša živina v mirnem času ne uspevala tako, kakor se je v resnici dogajalo.“ Res je to, kajti tudi v navadnem dobrem senu ali travi se dobe vse te rudninske snovi v zadostni meri. Toda žal takega senu to zimo in pomlad ni bilo povsod dovolj, ampak marsikateri živinorejec si je moral pomagati s slabo manjvredno krmo. Toda tu je drugi vzrok. Mi se ne zadovoljimo več s tem, da nam naša živina samo primerno uspeva, ampak zahtevamo več koristi od nje: prvič mora živina hitro dorasti, postati krepka in ostati zdrava, da nam čimprej nosi koristi; drugič nam daj čim največ dobička z mlekom, delom in mesom. To dvoje smo nekaj pred vojno dosegali z močnimi krmili, ki jih pa danes nimamo več na razpolaganje. Ker torej teh ni več dobiti, skušati moramo ostala krmila izkoristiti čim najbolj možno, četudi so slabe kakovosti.

Današnjemu slabemu senu in raznim nadomestkom krme primanjkuje navadno rudninskih snovi in vsled tega jih tudi živalsko telo ne more tako temeljito izkoristiti, kakor bi bilo to potrebno. Saj se še navidezno dobra krma mnogokrat izkaže pomanjkljiva glede rudninskih snovi. Pomislimo samo, kako vse domače živali željno trepene po soli, pa naj si bo ovca ali

koza, konj ali goved. Kakorhitro jim jo začnemo pokladati, že začnejo boljše žreti; ko jim jo zopet odtrgamo, pade njih tek do prejšnje mere. Spomnimo se tudi raznih pritožb, da živali, posebno govedo žre jasli, deske, drva in podobno, tudi blato in druge nenavadne stvari. Temu je edini vzrok pomanjkanje rudninskih snovi v slabi krmi.

Pri pomanjkanju rudninskih snovi v krmi nastane nerazmerje hranil v živalskem telesu, kar slabo vpliva na njegov razvoj. Tedaj opazimo, da živali slabo žrejo in prebavljajo, telesne moči padajo, živčevje postane občutljivejše, laže jih napadajo različne bolezni, posebno rade se prehladijo. Pri takem stanju seveda ne more živalsko telo zadostno izkoristiti pokladano mu krmo. In takih slučajev je mnogo, da so se živali tako opešane pomagale, ko smo jim pokladali klajnega apna in soli.

Ko pokladamo sol, moramo postopati previdno in nikakor je ne smemo krmiti v prevelikih množinah, dasi se je s poskusi dognalo, da potrebuje žival za svoje telo le petdeseti del tiste soli, ki ji jo navadno pokladamo. Ako ji pa nudimo samo ta petdeseti del, potem že ne uspeva več tako dobro kot prej. To nam dokazuje, da je za presnavljanje v živalskem telesu potrebna večja množina soli, kakor jo žival more izkoristiti naravnost za svoje telo.

Opozarjati pa moramo na nek pogrešek, ki se tupatam še javlja pri kmetih. Namreč mnogokrat imajo živinorejci navado, da ne pokladajo vsak dan klajnega apna in soli v malih množinah, ampak samo enkrat ali dvakrat na teden in tedaj pa kar $\frac{1}{4}$ kilograma na glavo in še več. To je popolnoma napačno, kajti žival potrebuje vsak dan to hrano v majhnih množinah, ne more si pa naenkrat napraviti zaloge za cel teden. Torej pokladajte apno in sol vsak dan, in sicer v malih množinah.

Različne rudninske snovi pokladamo živini v raznih oblikah. Apno v ogljikovokislem ali fosfornokislem apnu, navadno klajno apno imenovano, v kredi in v novejšem času tudi kot klorno apno. Natrij polagamo v soli. Magnezijo je treba dajati v manjših količinah v obliki fosforovokisle magnezije; prevelike množine izvečejo apno iz krvi. Podobno deluje tudi kalij, ki v večjih množinah pokladan izveče natrij. Železo je neobhodno potrebno pri napravljanju krvi. Seno iz močvirnatih tla, ki so se gnojila s kalijem, vsebuje preveliko množino kalija in vsled tega opazimo večkrat neugoden učinek take krme na živali.

Najbolj primerna bi bila taka hranilna zmes, ki bi vsebovala na pr. na glavo velike živine in na dan naslednje dobro zmlete in zmešane rudninske snovi;

60 gramov kuhinjske ali živinske soli,

40 „ klajnega apna,

2 grama fosfornokislega ali žveplenokislega magnezije,

2 „ žveplenokislega kalija,

$\frac{1}{4}$ „ žveplenokislega železa.

Ta mešanica je priporočljiva posebno tedaj, ako moramo pokladati krmo, ki je manj vredna. Vedno pa ni mogoče dobiti vse te rudninske snovi v primernih oblikah, da bi jih mogli krmiti, tedaj pa mora zadostovati tudi klajno apno in navadna sol. Mnogokrat celo klajnega apna ni dobiti, pa si pomagamo na ta način, da zmešamo malo sveže ugašenega apna z vodo, pustimo, da se mešanica dobro sesede in čisto vodo zmešamo s krmo. Uspeh je ravnotako dober. L.

Vzroki neplodnosti pri govedu.

Vsako leto dobivamo nebroj vprašanj, zakaj se krave ne pojajo, in če se pojajo, zakaj ne ostanejo breje ali izvrgujejo.

Z nastopnim spisom odgovorimo na enaka vprašanja, in sicer navedemo vse vzroke, ki jih posnamemo po spisu prof. dr. E. Zschokkeja v Čurihu, ki je bil objavljen v kmetijskem letopisu za Švico, izdan od zveznega kmetijskega oddelka (ministrstva) v Švici v l. 1898.

Pregled vzrokov goveji neplodnosti.

A. neplodnost, ki ji je bik vzrok.

1. **Telesna nezmožnost zaskočenja:** Starost, telesna slabost, bolečine v nogah, zlasti v členkih, v parkljih in v mišicah (slabost v ledjih), razmerno prenizka postava bika.

2. **Lenoba v zaskočenju:** Splošnja oboletost, vročina, mrzlica, bolezn v prebavilih, bolezn v možganih, bolezn (bolečine) na spolovilih, spačena spolovila, močno telesno utrujenje, presilna poraba za plemenitev, ohlapna ali nezadostna prehranitev, premočna krma v zvezi z nezadostnim pregibanjem, osebna mržnja bikova do kake krave in včasih tudi začasna mržnja do plemenitve vsled ponesrečenega padca pri zaskočenju.

3. **Nemožnost zaskočenja:** Bolna spolovila, bradavice, izpuščaji in druga vnetja ali ranjene žile, zamašenje, oteklina in druge bolezn vrhnje kože, ki sega čez žilo.

4. **Nezmožnost oploditve (jalovost):** Napačna spolovila, dvospolnost, bolna moda (otrpnjena zaapnjena, vneta in snetjava), spolna onemoglost: starost, prezgodnja ali presilna poraba za plemenitev, plemenjenje v sorodstvu, nezadostna prehranitev in oskrbovanje, presilna poraba za delo (vprego itd.), odebelenje zlasti v mladosti.

Bika je navadno takrat za jalovega smatrati, če je nekaj zdravih krav brezuspešno zaskočil. Ker pri zaskočenju more cela vrsta nesrečnih slučajev zavirati oploditev (nemirnost živali, velika razlika v velikosti, vdrta sramnica itd.), zato pelje razumen gospodar sicer drugače zdravo kravo večkrat k istemu biku, ali bika premenja, preden končno bika ali kravo smatra za jalova.

B. Neplodnost, ki ji je krava vzrok.

1. **Če se krava vnovič ali se sploh ne poja.**

a) *Splošnji vzroki:* Starost in vsled nje izginjanje jajčnikov, debelost, mrtva narava, stalno bivanje v hlevu, premenjava krme ali hleva.

Splošno motenje prehranitve; slabo oskrbovanje; nezadostno, enostransko ohlapno in pomanjkljivo prehranjevanje v sedanjih vojnih razmerah največkrat prvi in glavni vzrok) mrzla, mokra in nedišča krma (trava in seno iz osojnih zemljišč); motenje v prebavilih vse vrste, ki jemlje tek in povzroča drisko.

Izborna mlečnost (zlasti po otežitvi), prenaporno delo (utrujenost).

Splošno obolenje: Okuženje (jetika), mrzlica, vročina in prehlajenje; bolezn v možganih, v jetrih, v ledicah in sploh bolečine (gnojenje, rak itd.).

Predolgo odlašanje plemenitve, če se je krava že enkrat ali večkrat pojala.

Nekatere vrste zdravil (narkotika).

b) *Posebne izpremembe na spolovilih:* Prirojena spačena spolovila (dvospolnost) ali spolno oslabiljenje (na pr. vsled plemenjenja v sorodstvu).

Spačenje jajčnikov vsled bolezn (jetika, rak), vsled trajnega vnetja (skleroza, zaraščenje) in vsled tega, ker se nanovo ne tvorijo potrebni rumeni deli jajčnika (nepravilno krmljenje itd.).

Bolešno stanje telčnika: Neiztrebljen odmrli plod, sluz in gnoj; smrkavost telčnikove zluzne kože (beli tok).

2. **Če je pojanje neznatno ali sploh neočitno:** Sila in trajnost znakov običajnega pojanja sta pri vsaki kravi drugačna, zato je vse to natančno opazovati, ter je oskrbovalce govedu na to opozoriti in jih poučiti.

Pojanje je manj očitno pri oslabilih kravah (vsled velike mlečnosti, napornega dela, bolezn v prebavilih in ob boleznih sploh), pri neprestanem bivanju v hlevu, ob nezadostni in ohlapni krmi.

3. **Če se krava poja, se zaskoči, pa se ne ubreji.**

a) *Če se pojatev redno (vsake tri tedne) kaže, a se krava ne ubreji:*

Mehaniške ovire oploditve: Premajhni biki, vdrta sramnica, vznemirjenje med zaskočenjem vsled bojazljivosti (pri junicah), uljesa in brazgotine v sramnici.

Nadalje pri presilni pojatvi: Polnokrvnost krav, močna in razburljiva krma, tudi prezgodnje vodenje, velika občutljivost sramnice, ranjenje, vsled česar nastane po zaskočenju močno tiščanje; če se ustje telčnika ne zapre; nakupičenje sluz v sramnici, da se ustje telčnika med plemenitvijo ne odpre, prepozno vodenje, nerazmerno povečanje telčnikovega ustja, izpuščaji v sramnici, smrkavost sramnice, jedki sluz. Oboleli telčnik (skleroza, zapnjenje kotilidonov, zaprtje jajčnika).

b) *Krava se prevečkrat poja ali včasih neprestano (pojatnica):* Če je tej prikazni tudi pri kravah vzrok bolezen v možganih ali v rodilih, še ni dognano. Redkokrat se prepogosta pojatnost kaže pri sicer zdravih kravah. Navadno je tej prikazni vzrok bolezen v jajčnikih: mehurčkasto razkrajanje, vodenica v jajčniku, vnetje, zlasti jetično vnetje jajčnika.

4. **Če se krava sicer ubreji, a ne donese (izvrže).**

a) Vsled nepravilne lege ali razvitja mladiča: Nestvor ploda, zamotanje popkovine itd.

b) Smrt ploda vsled okuženja skozi sramnico: kužno izvrgovanje.

c) Splošno groznično obolenje krave: Kužne bolezn.

d) Vnanji vplivi, ki delujejo posredno ali neposredno na telčnik: Udarci, sunki (preozka hlevska vrata), trpinčenje (udarci na nos), padci, medsebojno zaskakovanje, utrujenje, prestrašenje, prehlajenje (posebno z mrzlo krmo in pijačo).

e) Strupi, dristila, pokvarjena krma.

Še nikdar prej ni bilo toliko vprašanj glede neplodnosti pri govedu kakor minolo zimo in pomlad. In lahko trdimo, da od 100 slučajev jalovosti krav in telic je bilo 95, katerim je bila vzrok slaba, pomanjkljiva krma, kajti letos je bilo povsod tako pomanjkanje krme kakor še nikdar prej. V takih slučajih ni pač druge pomoči, kakor pokladati živini boljše krmo. Najboljša so seveda močna krmila, da se govedo okrepi in se spolni nagon razvije. Žal, pa da takih krmil dandanes ni dobiti. Živinorejcem ne preostaja torej drugega, kot si pomagati z domačimi krmili. In tu pri-

haja upoštev najbolj paša. Ta daje govedu najboljšo krmo in tudi najnaravnejša hranila. Zaraditega velja izkoristiti pašo kolikor največ mogoče, da se živina okrepi in pride zopet do moči. Potem izgine tudi neplodnost in razne druge bolezni, ki so posledica pomanjkanja hranil v živalskem telesu.

* * *

Iz tega spisa je razvidno, koliko vzrokov more zakriviti neplodnost ali izvirgovanje krav. Razumen gospodar bo na podlagi tega spisa mnogokrat mogel dognati vzrok in ga odstraniti, če se sploh odstraniti da, drugače pa mora vprašati veččega živinozdravnika za svet, ki žival preišče, vzrok dožene in poda navodilo, kako je neprilike odstraniti, če se sploh dajo odstraniti.

Mi smo pa s tem spisom enkrat za vselej odgovorili na vprašanja, zakaj se krave ne pojajo, zakaj ne ostanejo breje, zakaj ne izvirgujejo.

Kdaj se apneni dušik trosi z najboljšim uspehom?

Pri uporabi tega gnojila vlada načelo, da ne sme priti nerazkrojeno v dotiko z nežnimi deli rastline. Torej ne smemo ga trositi istočasno ob setvi, kajti zamori nam klice semena; tudi ne po vrhu mladih rastlinic, ki jih navadno osmudi tako močno, da se ne opomorejo več. *Najboljše uspehe imamo s trosenjem v jeseni tudi za jarino in okopavine.* Ker pa to ni vedno mogoče, se to gnojilo spravi v zemljo 6 do 8 dni prej nego sejemo. Čim slabša in mrzlejša je zemlja, tem prej ga moramo podorati. V boljših, toplih zemljah zadostuje, če ga štiri dni prej trosimo in zmešamo z zemljo. Ako moramo ž njim gnojiti že odraslo setev v spomladi, storimo to, čim najbolj zgodaj, januarja ali februarja meseca, preden začne rasti, torej dokler ni še tako občutljiva. Če smo ta čas zamudili, pa moramo čakati, dokler se žito tako ne okrepi, da mu jedkost apnenega dušika ne more več škodovati. Ravno tako moramo paziti pri pesi, kateri hočemo gnojiti, ko je že malo zrasla, da ne gnojimo tedaj, ko so rastline še občutljive. Gnojenje po vrhu setve se mora vršiti vedno ob suhem vremenu in na suhe rastline.

VOJNE ZADEVE in NAREDBE.

Promet z lubjem in čreslom ter najvišje cene za isto.

(Min. naredbe z dne 2. maja t. l. drž. zak. št. 163. in 164.)

Hrastovo in smrekovo lubje je ponuditi v nakup centrali za kože in za usnje akc. družbi na Dunaju in ga oddajati tja, kamor ta centrala določa. Prodajati se ga sme tudi izdelovalcem usnja ter takim osebam, ki so se že v letu 1915 pečale s trgovino z lubjem in s čreslom.

Lastniki morajo prigrasiti centrali zaloge vsakega zadnjega dne v mesecu, začevši z zadnjim majem, in sicer potem priporočenega pisma. Najpozneje do 31. avgusta t. l. je tudi prigrasiti vse zaloge deželni vladi, in sicer ločeno kot hrastovo in kot smrekovo lubje in to v prostorninskih metrih.

Za prevzeto blago plača centrala ob prejemu računa, seznama o vrsti in kakovosti in duplikata voznega lista

takoj 80 % kupne cene, ostanek pa v teku 8 dni po prejetju blaga.

Za kurivo se sme oddajati le debelokrastavo lubje, ozir. čreslo, katerega nakup je centrala odklonila.

Pošiljanje lubja in čresla po železnici je vezano na transportno dovoljenje, ki ga ima odpošiljatelj izposlovati od centrale.

Kazni do 20.000 K ali zapor do 3 mesecev.

Za 100 kg dobrega, zdravega, suhega smrekovega lubja plača centrala v alpskih deželah: za blago v zavitkih po 31 K, zdrobljeno po 38 K, za zmleto po 40 K.

Za 100 kg zdravega, suhega hrastovega lubja, ki obstoja iz najmanj 50 % prvovrstne in največ 50 % drugovrstne lubadi, plača centrala: za blago v svežnjih po 35 K, zrezano po 38 K in za zmleto po 40 K.

Cene za ježice so določene za prvovrstno blago po 60 K, za drugovrstno po 47 K, za blago tretje vrste po 38 K.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uradništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne tiskne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uradništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 76. Nekateri tukajšnji posestniki pasejo živino po naših gozdih, in to tudi v mladih zasadih, kjer dela živina znatno škodo. Mi sicer branimo tujo živino pasti po naših gozdih, a kmetovalci trdijo, da je sedaj paša prosta v vseh gozdih. Ali je res gozdna paša sedaj splošno dovoljena, in če ne, kako jo je zabraniti? (A. E. v M.)

Odgovor: Glasom odredbe c. kr. kmetijskega ministrstva je pač upravi državnih gozdov naročeno dati kmetovalcem gozdno pašo v državnih gozdih po možnosti v toliki meri na razpolaganje, da gozdni nasadi ne trpe škode, ter je kmetijsko ministrstvo obenem pozvalo tudi zasebnike dati svoje gozde za pašo na razpolaganje. Ta poziv na zasebne lastnike gozdov pa ni nikaka zapoved, in torej nima nihče pravice svoje živine pasti v tujem gozdu, če nima dovoljenja od lastnika. Če Vi v svojih gozdih ne pustite pasti, in kdo vendarle to stori, je kriv prestopka § 60. gozdnega zakona, je kaznjiv in obenem dolžan povrniti storjeno škodo. Prestopke gozdnega zakona kaznuje okrajno glavarstvo, kateremu je dotičnike naznaniti.

Vprašanje 77. Imam vola, ki je tri leta star. Ko sem nekoč z njim oral, je pobral na njivi krompir, ki je bil čez zimo v zemlji. Med prežvekanjem so mu izpadli trije kočniki, katerim je bilo poznati, da so bili nalomljeni že več časa. Dosedaj nisem opazil, da bi vol vsled tega slabeje prežvekoval. Kaj je vzrok, da mlademu volu izpadajo zobje? (F. M. v Z.)

Odgovor: Živali menjajo v mladosti svoje zobe. Zobje naših domačih živali obstoji iz zobov, ki se menjajo in prihajajo prvič kot mlečniki in potem kot stalni zobje, in takih, ki zrastejo samo enkrat. Menjajo se pri govedih sekavci (ali prednjaki) in podočniki, kočniki pa ne. Če so torej Vašemu volu izpadli zobje, niso bili to kočniki, ampak

sekavci ali podočniki. Oglejmo si sedaj, kateri od teh bi mogli to biti. Tele, ko pride na svet, ima že ali pa dobi najkasneje do tretjega tedna na vsaki strani po štiri sekavcemlečnike in po tri podočnike - mlečnike. Kočniki pridejo šele pozneje na vrsto, kajti šele po šestih mesecih izrase na vsaki strani po eden, po petnajstih do osemnajstih mesecih drugi in po dveh do treh letih šele tretji, ki je zadnji. Ti trije kočniki so stalni in se ne menjajo. Izpadanje mlečnikov - sekavcev se začne šele po poldrugem letu, in sicer se menjajo od sekavcev prvi med osemnajstim in dvajsetim mesecem, drugi med dvema in dveinpol leti, tretji med dveinpol in tremi leti in četrti med triinpol do četrtega leta. Na njih mesto stopijo vsakokrat stalni sekavci. Vsi trije podočniki - mlečniki izpadejo med dveinpol in tremi leti ter jih nadomestijo stalni podočniki. Kateri zobje - mlečniki so torej izpadli Vašemu triletnemu volu? Bili so to podočniki. Da dosedaj niste opazili, da govedu izpadajo zobje, ni čudno, kajti zgodi se to lahko povsod, v hlevu ali na poti, pri oranju ali na paši. Da pa žival navzlic izgubi teh zobov redno uspeva, ni nič čudnega, saj naši otroci, ko menjajo zobe, vseeno dobro uspevajo, ne da bi jim bilo treba pri tem kake posebne oskrbe. L.

Vprašanje 78. Nad mojo senošetjo ima »Verski zaklad« svoj gozd, iz katerega prodaja drva in smrekov les ter ga vozi čez mojo senošet, dasi čez njo ni vozne poti. V letih 1912 in 1913 sem za to dobil odškodnino 30 K na leto. Od l. 1913. nadalje je ne dobim več, češ, da je dolžan odškodovati mene oni, ki kupi drva, nikakor pa ne družba. Kdo je dolžan plačati odškodnino za prevožnjo gozdnih pridelkov čez tuji svet, posestnik gozda ali kupec lesa? (F. Z. v Z.)

Odgovor: Po gozdni postavi je vsak posestnik zavezan dopustiti spravlanje gozdnih pridelkov čez svoja zemljišča, če jih drugače sploh ni mogoče spraviti iz gozda in naprej na dobro pot, in pa tudi tedaj, če bi bilo spravlanje po drugem kraju spojeno z neprimerno velikimi stroški. Tako spravlanje se pa mora vršiti na najmanj škodljiv način ter mora lastnik onega gozda, ki se iz njega spravljajo gozdni pridelki, posestniku onega zemljišča, ki se po njem spravlja, povrniti vso napravljeno škodo. O potrebi spravlanja čez tuja zemljišča razsoja c. kr. okrajno glavarstvo po zaslišanju strank in zvedencev, pri čemer je izdati tudi začasno odredbo glede odškodnine. Če se od prizadete stranke začasno določeni znesek položi kot kavcija, se spravlanje ne sme ovirati. Za spravlanje po tujem zemljišču se mora pobrigati lastnik gozda sam, ki je tudi odgovoren za vso škodo, nikakor pa ne kupec lesa. V Vašem slučaju je torej »Verski zaklad«, ki je lastnik gozda, dolžan plačati odškodnino za porabo Vaše senošeti v svrhu prevožnje lesa. Ako se z zastopnikom istega morete mirnim potom pogoditi, morata se pač obrniti na okrajno glavarstvo, da ono odloči o tej sporni točki. V tostvarni vlogi morate pa natančno navesti vse podatke, ki so potrebni v pojasnilo zadeve. L.

Vprašanje 79. Posadil sem velike množine paradižnikov. Toda na njivi morajo biti kaki živalski škodljivci, ki mi objedajo mlade sadike, kajti že dvakrat sem jih moral posaditi. Te živalce mi mlado rastlino kar preščipnejo nad zemljo, da pogine in jo moram nadomestiti z drugo. Po opazovanju se mi zdi, da mi to škodo povzročajo škranjčki, ki jih je po njivah na milijone. Katere živalce pregrizejo stebila mladih paradižnikov? Ščim naj škropim ali namakam sadike, da se ubranim te škode? (F. P. v S.)

Odgovor: Po krivem obsojate škranjčke (tako namreč imenujete cvrčka ali murna) tega zločina, kajti oni so popolnoma nedolžni pri škodi, ki jo trpite na njivi paradižnikov. Ko bi jih bilo na milijone, kakor pripovedujete, bi ne mogla ostati zdrava niti ena sadika na njivi. Cvrčki so prav nedolžne živalce, ki ne napravljajo vrtnarju nikdar take škode, da bi jo posebno občutil. Vzrok so drugi škodljivci, ki jih podnevu ne opazite tako lahko, ker so skriti v hladni zemlji. Najbrž bodo polži brezhišniki tisti zločinci, ki Vam tako nagajajo in pridejo iz zemlje le zvečer ob hladu ali po dežju. Proti njim pa že dobro poznate pripomočke, ki jih navadno rabijo tamošnji vrtnarji, da se jih vsaj deloma ubranijo, četudi mnogokrat ta sredstva slabo učinkujejo. V večernih urah po temi jih zbirati in uničevati, je najboljše sredstvo. Dokler je bilo kaj otrobi dobiti, so tamošnji vrtnarji zvečer natrosili po malo otrobov v kupčke, kjer se jim je zdelo, da so polži in ponoči so se zbrali ob ti slastni hrani, nakar so jih vrtnarji pobrali in uničili. Drugi pripomoček je trosenje z neugašenim apnom, ki pomori polže. Lehko so pa tudi drugi škodljivci, ki Vam delajo škodo, n. pr. razni zemski črvi, ličinke raznih metuljev, ki objedajo mlade rastline. Proti takim seveda ne pomaga ne škropljenje, ne mazanje s škodljivimi sredstvi, ki nazadnje gotovo uničijo le rastlino, a ne škodljivca. Ne pomaga tu torej ničesar drugega, kakor tam, kjer je bila uničena mlada sadika paradižnika, z motiko dobro prekopati in pretolči zemljo, da se s tem škodljivca morda vendarle uniči, in posaditi novo rastlino na ono mesto. Dobro je tudi, zvečer ob mraku in posebno pa zgodaj zjutraj opazovati natančno razne rastline, ne bi li bilo vendarle mogoče zalotiti uničevalca rastlin na delu. Na ta način bi se morda rešila še marsikatera rastlina. L.

Družbene vesti.

* **Onim, ki se jih tiče.** Vsaka zadruga, ki je pravilno po zakonu osnovana in je vpisana pri deželnem sodišču v trgovski register, mora imeti v svojih pravilih določbo, kako vodstvo zadruge zadržnikom razglasuje svoje uradne objave, zlasti sklicevanje občnih zborov. Nekatere zadruge si izbere v to svrhu kak v njih okrožju izhajajoči list, v katerem — seveda proti plačilu — objavljajo svoje uradne razglase. Ta list morajo zadruge imeti v svojih pravilih omenjenega ter ga morajo v deželnem uradnem listu (n. pr. na Kranjskem v »Laibacher Zeitung«) proglasiti kot svoje uradno glasilo. Mnogim slovenskim zadrugam raznih političnih strank služi za ta namen naš »Kmetovalec«, ter zadrugam zaradi tega niti ni treba poprej vprašati ne družbe in ne uredništva za dovoljenje, ker vedo, da je to izključna zadeva upravnistva lista, ki je veselo, če dobi dobro plačane inserate, kakor so zadrugne uradne objave. Te uradne objave zadrug objavljamo redno med inserati na ovojnem listu »Kmetovalca«. Na vsebino »Kmetovalca« seveda nimajo te objave nikakega vpliva. Oni duševni reveži, ki še danes vsega tega ne vedo, naj bodo potolaženi, če kaka zadruga izbere »Kmetovalca« za objavo svojih uradnih razglasov, saj to prav nič ne briga ne kmetijske družbe in ne »Kmetovalčevega« uredništva, ampak edino upravnistvo, ki inserate sprejema. »Kmetovalec« je in ostane nepolitičen strokovni list, na čegar vsebino taki inserati zadrug, ki so različnih političnih strank, prav nič ne vplivajo. G. P.

(Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 4 K na leto. Posamezna številka stane 30 h. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. V Ljubljani, 15. maja 1918. Letnik XXXV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 15./V. 1918. — Prevezne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, Ječmen za krmo K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se približe 2 K pri 100 kg. Po min. nar. z dne 29./9. 17. drž. zak. št. 391 veljajo naslednje prevzemne cene za 100 kg: koruze K 38.—, prosa K 40.—, ajde K 40.—, graha K 80.—, fižola K 80.—, leče K 120.—, boba K 60.—, grašice K 100.—, oziroma K 51.—, ter K 35.—, zadnjega žita K 35.—, oruženih koruznih storžev K 15.— franko mesto prevzema. Jedilni fižol in bob vseh vrst K 40.—, Fižol in bob, grah ali leča za krmo K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repič K 97.—, Suhe češplje, sto kg, Drž. zak. 290, z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom. kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povodi K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solnčnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.— sto kil, kolodvor obratovališča, brez vreč, vstevni stroške nakladanja. Krompir 32 K od 11./IV. 1918 dalje. Drž. zak. 390/17 z dne 23. sept. Seno 23 K, škupa (ržena slama) 13 K, slama od žita, graha, in grašice 11 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna slama po 7 K za 100 kg. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201. Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kruho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obloga 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 96 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje občinam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10./3. 1917, št. 8855, in brz. kmet. min. dež. vladi z dne 20./III. 18, št. 15515) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za vol 1. kakovosti po K 450, II. kakovosti po 4 K, III. kakovosti po K 350; za krave 1. kakovosti po K 410, II. kakovosti po K 370, III. kakovosti po K 330; za telice in bika 1. kakovosti po K 430, II. kakovosti po K 4.—, III. kakovosti po K 340, za košeno živino po K 280. Za kalo se sme odbiti do 5% od žive teže v kolikor je živina nakrmljena ali napojena. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasiče. (Min. naredba z dne 6./7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasiče, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 550, za debele prasiče za nadaljnjo pitanje, ki so od 60–90 kg težki po 6 K, za mesnate prasiče nad 40 kg žive teže po K 470, za pitane prasiče pod 60 kg in mesnate prasiče pod 40 kg ni določena nikakva cena, a jo zato določa ukaz. dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.)

Najvišje cene za prasiče, ki jih min. nar. z dne 6./7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds.) Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene: A. za odstavljenе pujske do 3 mesecev starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasiče za zakol in sicer: pitane prasiče pod 60 kg žive teže in nepitane pod 40 kg žive teže 1) domačega plemena po K 5.—, križanih pasem po K 550, žlahtnih pasem po K 6.—. Za prasiče za plemo, ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih proda za plemo. Za plemenske mrjase in za breje svinje gorenje cene ne veljajo. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjska mast in sveže meso po K 780 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6./7. 1916. — (Glej pred lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1./4. 1917 št. 10.384 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7.—, scvrte svinjske masti po K 8.—. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 55.)

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v ženarju ali znakah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičobno se gospodarskega prometa. Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Konjsko žimo od 15 cm dolgo, naprej odrezane in skupaj vezane, kupujem po 14–18 kron kg. Pošiljajte na Ivan Svetec, posestnik, Rudolfovo, Dolenjsko.

Rotlje za žganje kuhati, 30 do 50 litrov na dve cevi, dobavi po pošti trgovina L. Fürsager v Radovljici. Gorenjsko. 47

Rupim več mladih prasičkov, kravo, dobro mlekarico in več druge goveje plemenske živine. Ponudbe: J. Pogačnik, Ljubljana, Marije Terezije cesta 13. 80

Domače semenske lucerne, imam večjo prodati. Cena po dogovoru. Ivan Rus, Grosuplje. 98

Grenko sol, strešno lepenco in karbo. množinah trdka A. Sušnik v Ljubljani, Zaloška c. 21. 98

Sod za gnojnico vozit za samca kupi Vinko Cirman, Člince, p. Viš pri Ljubljani. 99

Novo cirkularno žago čisto nov sistem, ima napredaj za ceno po dogovoru. Franc Berlič, Zapuže 3, pošta št. Vid nad Ljubljano. 100

Dva mlatilna stroja, malo rabljena sta na 500 krom. Kupci naj si stroja ogledajo pri Franu Budna, Kališovec, pošta Rajhenburg ob Savi. 102

Kosilne stroje za enega ali dva konja, obračalnike, avtomatične konjske grablje, bencin motorje (stojeci ali ležeči model), in prevozne parilnike, navadne, pocinkane, z opravo za žganjekuho, štedilnike (Sparherd), tehtnice, šrotovne mline ali z nmetnimi kamni, gnojnice sesalke, mlatilnice in škoporeznice za vsaki pogon, gipeljne, prevozne krušne peči itd., priporoča po zmerni ceni Josip Božič, pošta Grafenstein, Koroško. 103

Stiskalnice za sadje in mlino za drobljenje sadja, oboje dobro ohranjeno se takoj kupi. Navesti je velikost oziroma vsebino koša. Ponudbe na upravišтво »Kmetovalca« 105

Pocinkane pločevine (pleh) pocinkane mrazne žice ima naprodaj, oziroma zamenja za živila Vekoslav Lekar, Ajdovščina. 106

Več vagonov drv bukovi ali drugih za kurivo kupi c. kr. kmetijska družba kranjska za ceno po dogovoru. 107

Okrog 200 kg medu v satovju še v panjih s premakljivimi satniki zadelano ima naprodaj Fran Dular, nadučitelj v p. Straža. 108

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(5)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 ¹/₄ %

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog, je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

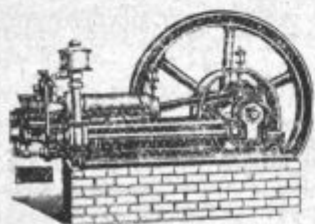
brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

(3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev
iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Le racijonalna reja perutnine

kot glavna ali postranska panoga potom naših najboljših

valilnikov

donaša vsakemu gospodinjstvu ceno

meso in jajca!

V 7. do 8. tednih zakolno perutnino!

Nickerl & Co., G. m. b. H.

podjetje za racijonalno rejo perutnine in drobnice
Inzersdorf 119 pri Dunaju. (66)

Jajca za valenje

od treh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorke potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 2-90 komad.

Jastreški Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljša mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje za K 2-90, jajca belih pekinskih rac po K 2-90. Jamstvo za svežost in 100% oplojenje.

I. Perutninarški zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (13)

Skrbite

za pravočasno dobavo

zanesljivega semena trav in detelj!

Mešanica zanesljivih travnih semen

ki sestoji jamčeno z:

15 %	semena domače detelje,
8 %	„ nemške lucerne ali sedemletne detelje,
18 %	„ hmelske lucerne,
17 %	„ francoske pahovke,
17 %	„ angleške ljulike,
25 %	„ mačjega repa

oddaja c. kr. kmet. družba kranjska v Ljubljani svojim udom po 8 K kg.

Kmetovalci! Mešanico travnega semena si nabavite šele, ko poznate

množino in kakovost posameznih pridejanih vrst in ko na tej podlagi izračunate vrednost mešanice. (22)

Poštne hranilnice račun št. 828.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetiska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo • v LJUBLJANI •

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ¹/₄ %

(2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v nosni s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1.000.000 kron.

Nadaljevanje „Družbenih vestí“.

* C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Seme lucerne detelje ogrske provenience, jamčeno brezpredenično in skrbno čiščeno po K 16.— kg.

Seme domače ali črne detelje, istotako čiščeno s strojem »Cuscuta« jamčeno brezpredenično in največje kaljivosti pri odjemu 50 ali 100 kg in več po K 10.—, pri manjšem odjemu po K 12.— kg.

Seme hmeljske lucerne (Medicago lupulina) dveletna rumena detelja stane pri družbi 5 kron kg. To brezpredenično seme uspeva tudi v slabih, apnenih ali lahkih zemljah in je posebno priporočljivo za primes k travnim semenskim zmesem.

Travna semena: Mačji rep K 6.—
Angleška ljulika „ 6.—
Francoska pahovka „ 10.—
Travna mešanica „ 8.—

Vreče za semena trave in detelje morajo udje naročniki po možnosti družbi obenem z naročitvijo dostaviti. Le koder to nikakor ni mogoče priskrbi družba udom sama primerne močne vreče. Te vreče so pa sedaj jako drage in jih mora družba po nastopnih cenah računati, ne da bi jih za te cene potem nazaj jemala:

pri pošiljkih do 10 kg stane vreča K 3.—
„ „ 15 „ „ K 4.—
„ „ 20 „ „ K 5.—
„ „ 25 „ „ K 6.—

večje vreče stanejo vselej primerno več.

Kalijeva sol 22% po K 26.— sto kg z vrečo vred.

Kalijev hipermanganat po 8 K kg.

Sivo žveplo za žveplanje trt proti plesnobi po K 75.— sto kg. Naročitve se sprejmejo neobvezno in le do 25. maja 1918.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Galun po K 240.— sto kg.

Melior, preskušeno sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Fenolfaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 gr po K 12.— kg.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29.—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

* Tobakov izvleček je že pošel. C. kr. tobačna režija je družbi nakazala le tako male množine tobačnega izvlečka, da se niso mogla zadostno upoštevati niti dosejanja naročila. Vsled tega so vse nadaljne naročbe nanj brezpomembne. Ko ga družba zopet dobi, kar se bo pa težko zgodilo v tem letu, bo že pravočasno obvestila. Nikakor pa ni umestno naročevati ga že v naprej, kajti take naročbe se ne morejo upoštevati. Pri tej priliki bodi omenjeno, da je bila cene posode z 5 kg vsebine pomotoma objavljena po 12 kron, dočim je stala taka posoda v resnici 13 kron. Omeniti je tudi, da je tobakov izvleček poraben samo kot sredstvo proti rastlinskim in živalskim škodljivcem ter je v to svrhu denaturiran (pomešan) z lizolom. V druge namene torej ni poraben. L.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem 1. 1917 vlog . K 66,800.000.—,
hipotečnih in občilskih posojil „ 27,000.000.—,
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—.
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje
po 4% (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4%, obrestim in proti najmanj 1%, oziroma 3/4% odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA

je dala naslednja

10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja komad

po 20 vin.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rak na sadnem drevju.
3. Gnojenje vinogradov.
4. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovito vino.
5. Ciste drože in njih raba v kletarstvu.
6. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
7. Kako se pripravlja dober vinski kis.
8. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.
9. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
10. Čiščenje in precejanje vina.
11. Bradavice pri domačih živalih.
12. Kisli črvicek.
13. Zeleno ali suho cepljenje trt.
14. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
15. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
16. Zavrleka.
17. Trtna plesnoba.
18. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
19. Kislost (kislota) in razkisanje vina.
20. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
21. Mazanje trt z zeleno galico.
22. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prašičev.
23. Kržljavost ali okrnjenost trt.
24. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
25. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
26. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
27. Kožni izpuščaji pri prasičih.
28. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
29. Sredstva proti trtni plesnobi.
30. Kteri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.
31. Nove zakonske določbe o spori pri kupčiji z živino.
32. Konserviranje sadja brez sladkorja.
33. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
34. Snetjavost pri žitu.
35. Kako se jajca ohranijo.
36. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
37. Kako se obnovljajo in popravljajo meje?
38. Kdo se naj še zglaši za državni preživiljenski (vzdrževalni) prispevek?
39. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
40. Garje pri konjih.

Kmetska hranilnica in posojilnica
v Herpeljah,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
vabi na

IX. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 26. maja 1918

ob 3. uri popoldne

v uradni sobi v Herpeljah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1916 in 1917.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

(6) C. kr.

KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1-50
8. Boh. Skalický: Siljenje ali kaljenje ameriških ključev	—80
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirc: Poglavje o govedoreji na Kranjskem	—80
12. Pridelovanje in razpečanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špallju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešan. (Weinzierl-Turk)	1-—
14. A. Sivie: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1-50
15. Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja	1-—
48 raznih gospodarskih navodil po 20 vin. komad.	

Vabilo.

Kmetska posojilnica in hranilnica
na Vinici, Bela Krajina
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
vabi svoje člane na

X. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo 19. maja 1918

ob 8. uri zjutraj

v združnih prostorih.

Spored:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Pregled in odobritev računov.
4. Čitanje revizijskega poročila z dne 26. aprila 1918.
5. Čitanje zapisnika obč. zbora lanskega leta.
6. Volitev 15. članov v nadzorstvo.
7. Slučajnosti.

Ako bi ne bil ta občni zbor sklepčen se vrši takoj na to ob 9. uri drugi občni zbor ki bo sklepčen pri vsakem številu navzočih udov.

Odbor.

(39)

Zavarovanje proti škodi po toči

sprejema pod ugodnimi pogoji in po nizkih stavkih

generalni zastop c. kr. priv. avstr. zavarov. družbe „DUNAV“
v Ljubljani, Selenburgova ulica 3.

Zglasite se pravočasno! Pojasnila poštnine prosto
Pošteni posredovalci se sprejmejo.

Garje(kraste), srbečico

odstrani hitro dr. Emil Fleschovo origjn.
„Skaboform rujavu mazilo“.

Poskusni lonček K 2-30, večji K 4-—,
obiteljska mera K 11-—. (32)

Ob večjih naročbah za živino veljajo naslednje znižane cene:

1 kg K 25, 5 kg K 100, 10 kg K 180, 25 kg K 400.

Pošiljanje franko.
Naročite edino pri izdelovalnici:

Dr. Emil Fleschova lekarna „Pri kroni“,
Győr (Raab) Ogrsko.

Kislo vodo vino

in (35)

razpošilja
A. OSET,
p. Guštanj
(Koroško).

Konjsko - žimo -

vsako množino
kupi

Mihael
Mihelič,
ščetar v Ljubljani,
Selenburgova
ulica št. 1,
nasproti Kazine.
(17)

Vinometre »Bernadot« — Asbestov
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Tanin
Žveplo v prahu — Limonovo kis-
lino — Vinsko kislino — Sodo
bicarbono — Strupa proste barve
itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANČ

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☺

Kmetovalci! Denarni zavodi!
Gozdarske in gospodarske zadruge!
Berite! Lesotrlci! Berite!

A. Šivic (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno doščanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za doščanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižice proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.